

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

I. УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење Закона о органској производњи садржан је у члану 97. став 1. тачка 9. Устава Републике Србије, којим је утврђено да Република Србија обезбеђује одрживи развој, систем заштите и унапређивања животне средине и заштиту и унапређивање биљног и животињског света.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

На конференцији Уједињених нација „О животној средини и одрживом развоју” одржаној у Бразилу јуна 1992. године донета је Стратегија одрживе пољопривреде и руралног развоја, по којој одржива пољопривреда представља широк спектар пољопривредних методологија које подржавају животну средину. Органска пољопривредна производња је један метод из овог спектра и у основи представља потпун систем управљања производњом који унапређује и повећава биодиверзитет, биолошке циклусе и биолошку активност земљишта. Уколико у Србији посматрамо достигнути степен развоја пољопривреде, расположиве природне и људске ресурсе, стање животне средине, међународно тржиште хране, те достигнути степен развоја науке и технологије можемо закључити да је реално очекивати да будући развој пољопривреде у Србији буде утемељен на концепту одрживог развоја.

У Србији се деведесетих година појављују званично и први произвођачи органских производа. Од поменутог времена до данас тренд производње органски произведене хране расте. Истина, постоје осцилације у интензитету производње због неизвесности о ценама и пласману овако произведене хране, као и подршке државе. У последњих неколико година све више произвођача почиње да се бави органском производњом, из разлога што, како у свету тако и код нас, расте потражња за овим производима. То не треба да чуди јер је мото органског система поризводње хране произвести је на неконтраминираним земљишту, здравствено безбедну, зарад здравља популације која је конзумира.

Органски произведена храна је све више тражена и због тога што је настала као одговор на негативности везане за неорганску производњу. Сазнањем да су пестициди изузетно штетни и да минерална ђубрива могу да носе радиоактивну компоненту, морао се наћи одговор у производњи која ове негативности избегава посебним системом производње. С обзиром да су органски производи произведени без употребе синтетичких хемијских инсектицида, фунгицида и хербицида и синтетичких ђубрива, регулатора раста, хормона, антибиотика и генетских модификованих организама представљају праве производе за свакога ко брине о свом здрављу. Данас се квалитет хране мери њеним утицајем на здравље, а конзумација органски произведене хране вишим нивоом стандарда живљења.

Земљиште Србије у поређењу са земљиштем Европских земаља је бољег квалитета и што је битно није загађено тешким металима и органским загађивачима. Сама чињеница да преко 80% земљишта у Србији спада у незагађена земљишта довољно говори о потенцијалима за ову врсту производње.

Србија такође располаже и површинама које се не експлоатишу, маргиналним површинама које је без већих додатних улагања могуће

искористити за органску производњу. Такође, не треба заборавити и површине које се налазе у оквиру заштићених природних добара у којима је у другом и трећем степену заштите дозвољена пољопривредна производња, а која представљају идеална подручја за развој органске производње.

Важећи Закон о органској производњи и органским производима („Службени гласник РС”, број 62/06) је усклађен са *Council Regulation (EEC) No 2092/91*, која је од 1. јануара 2009. године престала да важи и замењена је са *Council Regulation (EC) No 834/07*.

Обзиром да органски производи представљају велику извозну шансу Србије, методе производње, правила прераде и сл. у области органске производње бескомпромисно се морају прилагодити законодавству ЕУ, из којег разлога је потребно доношење овог закона.

Осим тога, важећи Закон о органској производњи и органским производима није успео да уреди систем органске производње у Републици Србији и следствено томе рад страних контролних организација на националној сцени. Овим законом уредио би се рад контролних организација и омогућило санкционисање рада контролних организација које немају овлашћење у области контроле и сертификације у органској производњи.

У закону је дата могућност да се поједини послови државне управе у вези са органском производњом повере правном лицу које испуњава услове у погледу техничке опремљености и кадровске оспособљености у органској производњи јер обим послова прописаних овим законом из разлога непостојања потребног броја кадрова није могуће обављати у Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде.

III ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Овим законом уређује се производња пољопривредних и других производа методама органске производње (у даљем тексту: органска производња), циљеви и начела органске производње, методе органске производње, контрола и сертификација у органској производњи, прерада, складиштење, превоз, обележавање, промет и увоз органских производа, као и друга питања од значаја за органску производњу (члан 1).

Овај закон односи се на производе који потичу из система органске биљне и сточарске производње, укључујући животињску аквакултуру, који су промету (у даљем тексту: производи органске производње), и то: примарне пољопривредне производе; прерађене пољопривредне производе који се користе као храна; сточну храну; семе, расад и садни материјал; квасце који се користе као храна и храна за животиње. Производи добијени ловом и риболовом дивљих животиња не сматрају се производима органске производње (члан 2).

Средства за подстицајне мере за развој и унапређење органске производње обезбеђују се из: буџета Републике Србије; донација; других извора у складу са законом. Право на коришћење подстицајних средстава имају пољопривреда газдинства која су уписана у регистар пољопривредним газдинствима у складу са прописима којима се уређује упис у Регистар пољопривредних газдинстава. Влада ближе прописује подстицајне мере, као и услове и начин расподеле и коришћења средстава намењених за развој и унапређење органске производње (члан 4).

У чл. 5. и 6. дефинисани су циљеви овог закона и начела.

Послове у вези са органском производњом обавља министарство надлежно за послове пољопривреде (у даљем тексту: Министарство). Министарство може поједине послове државне управе поверити правном лицу које испуњава услове у погледу техничке опремљености и кадровске оспособљености за обављање послова у органској производњи (у даљем тексту: имаоц јавних овлашћења). Влада решењем утврђује испуњеност услова за вршење поверених послова. Послови који се могу поверити имаоцу јавног овлашћења су: утврђивање испуњености услова за вршење контроле и сертификације у органској производњи; овлашћивање и одузимање овлашћења контролних организација за вршење контроле и сертификације у органској производњи; издавање произвођачу решење за употребу семена, расада и садног материјала из конвенционалне производње у органској производњи; води евиденцију о овлашћеним контролним организацијама; води евиденцију о органској производњи; координирање сарадње између контролних организација; вршење стручне контроле рада овлашћених контролних организација и произвођача, ради обавештавања Министарства о утврђеним неправилностима. Влада прописује ближе услове које треба да испуњава имаоц јавног овлашћења у погледу техничке опремљености и кадровске оспособљености за обављање послова у органској производњи који се поверавају (члан 7).

Ради разматрања стручних питања, давања стручних мишљења и учешћа у реализацији пројектних задатака у области органске производње, министар, у складу са прописима којима се уређује државна управа, решењем оснива посебну радну групу - Стручни савет за за органску производњу (у даљем тексту: Стручни савет). Стручни савет разматра стручна питања, даје стручна мишљења и учествује у реализацији пројектних задатака у вези са: плановима и посебним програмима у области органске производње; давањем препорука за стручно оспособљавање кадрова; давањем препорука за израду прописа у области органске производње; даје стручна мишљења у области органске производње; обављањем других неопходних задатака у вези са органском производњом (члан 8).

За обављање послова контроле и сертификације у органској производњи имаоц јавних овлашћења овлашћује контролну организацију која је регистрована у Регистар привредних субјеката у складу са законом којим се уређује регистрација привредних субјеката и која испуњава услове у погледу техничке опремљености, кадровске оспособљености и акредитације од стране Акредитационог тела Србије у складу са одговарајућим међународним стандардима (у даљем тексту: овлашћена контролна организација). Директор имаоца јавних овлашћења решењем утврђује испуњеност услова за обављање послова контроле и сертификације у органској производњи, као и број кода овлашћене контролне организације (члан 9).

Овлашћена контролна организација дужна је да о свакој промени услова за обављање послова контроле и сертификације у органској производњи писменим путем обавести имаоца јавних овлашћења и достави доказе о насталој промени. Директор имаоца јавних овлашћења решењем одузима овлашћење контролној организацији за обављање послова контроле и сертификације у органској производњи, ако овлашћена контролна организација престане да испуњава услове за обављање послова контроле и сертификације у органској производњи, као и на захтев овлашћене контролне организације (члан 10).

Контролна организација подноси имаоцу јавних овлашћења захтев за утврђивање испуњености услова за обављање послова контроле и

сертификације у органској производњи, до 30. јуна текуће године за наредну годину. Овлашћена контролна организација може у року из става 1. овог члана поднети захтев за продужење рока важења овлашћења за обављање послова контроле и сертификације у органској производњи. У том случају имаоц јавних овлашћења утврђује да ли овлашћена контролна организација и даље испуњава услове за обављање послова контроле и сертификације у органској производњи (члан 11).

У члану 12. одређено је да списак овлашћених контролних организација објављује се у „Службеном гласнику Републике Србије” једном годишње, а у члану 13. прописано је да имаоц јавних овлашћења води евиденцију о овлашћеним контролним организацијама која садржи податке о називу и адреси овлашћене контролне организације, датуму подношења захтева за давање, односно продужење овлашћења, датуму доношења решења о овлашћењу, односно продужењу овлашћења, броју кода овлашћене контролне организације, као и насталим променама у вези са испуњеношћу услова за обављање послова контроле и сертификације у области контроле и сертификације у органској производњи.

Чл. 14. и 15. регулисане су методе органске биљне производње и методе органске сточарске производње.

Семе, расад и садни материјал који се користе у органској производњи морају да буду произведени методама органске производње. Изузетно, имаоц јавних овлашћења може произвођачу одобрити коришћење семена, расада и садног материјала из неорганске производње, под условом да тај материјал није третиран средствима за заштиту биља која нису дозвољена у органској производњи, ако: на тржишту нема материјала који је произведен методама органске производње; је коришћење тог материјала оправдано за спровођење научноистраживачких испитивања; се ради о аутохтоној сорти (члан 16).

Укључивање произвођача у органску производњу врши се на основу пријаве за регистрацију коју произвођач подноси овлашћеној контролној организацији. Произвођач и овлашћена контролна организација закључују уговор о вршењу контроле и сертификације у органској производњи (у даљем тексту: уговор). Датум закључења уговара сматра се датумом од када почиње период конверзије (члан 17).

Произвођач који је закључио уговор из члана 17. овог закона дужан је да органску производњу обавља у складу са овим законом и прописима донетим на основу њега. Произвођач је дужан да о својој производњи води евиденцију у складу са упутством овлашћене контролне организације, као и да овлашћену контролну организацију сваке године, у року који одреди овлашћена контролна организација, писмено обавести о динамици производње усева, уз достављање прегледа по парцелама. Произвођач је дужан да омогући овлашћеној контролној организацији вршење контроле. Ако произвођач у оквиру пољопривредног газдинства има и производну јединицу која се користи за неорганску производњу, дужан је да овлашћеној контролној организацији омогући вршење контроле и те производне јединице (члан 18).

У овлашћеној контролној организацији послове контроле може да врши лице које је стручно оспособљено за вршење контроле у органској производњи (у даљем тексту: контролор). Послове контроле не може вршити контролор који: је произвођач укључен у органску производњу или се бави прометом органских производа; спроводи контролу једног произвођача више од три године узастопно; обавља послове контроле у више од једне контролне

организације. Овлашћена контролна организација је дужна да предузме потребне мере како би осигурала поверљивост информација које се добијају током спровођења контроле и сертификације (члан 19).

Контрола у органској производњи врши се на начин којим се обезбеђује објективност, непристрасност, одсуство сукоба интереса, ефикасност, професионалност, доследност и квалитет, и то: у свим фазама органске производње; за све производе из члана 2. овог закона; применом одговарајућег начина контроле; на основу документоване процедуре; у складу са одговарајућим међународним стандардима (члан 20).

Овлашћена контролна организација је дужна да најмање једном годишње изврши пуну физичку контролу и контролу документације произвођача и да о извршеној контроли сачини писмени извештај који потпусује и произвођач (члан 21).

У члану 22. регулисано је да на основу извештаја о извршеним контролама овлашћена контролна организација издаје сертификат да је производ или процес производње у складу са овим законом и прописима донетим на основу њега (у даљем тексту: сертификат), а за увежене сертифициване органске производе, овлашћена контролна организација на основу извршене контроле документације и сертификата који је издат од надлежног органа земље порекла сертифициваног органског производа издаје потврду да је тај производ у складу са овим законом и прописима донетим на основу њега (у даљем тексту: потврда).

У члану 23. прописано је да је овлашћена контролна организација дужна да води евиденцију, као и подаци које та евиденција садржи.

Овлашћена контролна организација је дужна да Министарству сваке године, најкасније до 31. јануара текуће године за претходну годину достави годишњи извештај о органској производњи, који садржи податке из евиденције из члана 23. овог закона (члан 24).

У члану 25. прописано је да на основу података из годишњих извештаја из члана 24. овог закона имаоц јавних овлашћења води евиденцију о органској производњи. Имаоц јавних овлашћења је дужан да податке из ове евиденције достави Министарству до 15. фебруара текуће године.

Технолошки поступак прераде у органској производњи одвија се у континуитету, без мешања производа из органске производње са састојцима, супстанцама и производима из периода конверзије, односно производима из неорганске производње, као и без употребе јонизујућег зрачења, генетички модификованих организама и њихових деривата. Ако се у технолошком поступку прераде користе технолошке линије које се користе и за прераду производа из неорганске производње, те технолошке линије се пре употребе у органској производњи морају темељно очистити и опрати (члан 26).

Органски производи пакују се у амбалажи од природног материјала. Амбалажа за паковање органских производа мора да буде произведена од биоразградивих, рециклираних, односно материјала подложних рециклажи (члан 27).

Домаћи сертифицивани органски производ обележава се ознаком: „ОРГАНСКИ ПРОИЗВОД”, националним знаком и кодом/логом овлашћене контролне организације која је извршила сертификацију тог производа. Производи биљног порекла из периода конверзије који садрже само један састојак пољопривредног порекла могу се обележити ознаком: „ПРОИЗВОД ИЗ ПЕРИОДА КОНВЕРЗИЈЕ” и кодом овлашћене контролне организације која је

извршила сертификацију тог производа, по истеку рока од годину дана од дана закључења уговора из члана 17. став 2. овог закона. Овом ознаком могу се обележити и рекламни материјал, пратећа документација и етикете. Наведена ознака не може да се употребљава за производе на којима је назначено да садрже генетички модификоване организме, састоје се или су произведени од генетички модификованих организама. Сертификовани производи као и њихов рекламни материјал, пратећа документација и етикете могу се обележити терминима, односно скраћеницама које означавају порекло органског производа (еколошки, биолошки, органик, односно еко, био, орг и сл), као и приватном ознаком произвођача, односно удружења произвођача. На декларацији сертификованог органског производа мора се навести назив места порекла сировина од којих се састоји органски производ (члан 28).

Сертификовани органски производи складиште се у посебним просторијама складишта. Ако су сертификовани органски производи упаковани и обележени, могу се чувати у истом складишту са производима из неорганске производње, у посебном делу који је обележен (члан 29).

Сертификовани органски производи превозе се одвојено од производа из неорганске производње. Ако су сертификовани органски производи упаковани и обележени, могу се превозити заједно са производима из неорганске производње (члан 30).

Промет органских производа може се обављати на производној јединици, у малопродајним објектима на јасно обележеном месту које је одвојено од других производа и на пијацама без мешања са производима из неорганске производње. Произвођач је дужан да приликом стављања у промет органских производа поседује важећи сертификат издат од стране овлашћене контролне организације (члан 31).

Сертификовани органски производи из увоза морају бити упаковани и затворени на начин који спречава замену њихове садржине. Сертификовани органски производи из увоза могу се стављати у промет ако је за те производе овлашћена контролна организација издала потврду из члана 22. овог закона. Приликом прибављања потврде увозник је дужан да овлашћеној контролној организацији достави сву потребну документацију на основу које се може утврдити да је тај производ у складу са овим законом и прописима донетим на основу њега и да је за њега издат сертификат од стране надлежног органа земље порекла (члан 32).

Чл. 33, 34, 35, 36, 37, 38. и 39. регулисан је надзор.

Одредбама чл. 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46. и 47. прописане су казне.

Чл. 48, 49, 50. и 51. регулисане су прелазне и завршне одредбе.

IV. ПРОЦЕНА ИЗНОСА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За спровођење овог закона потребно је обезбедити финансијска средства у буџету Републике Србије.

Стручни савет за органску производњу представља посебну радну групу коју решењем оснива министар. Стручни савет разматра стручна питања, даје стручна мишљења и учествује у реализацији пројектних задатака у вези са

органичком производњом, и свој рад започеће током 2011. године, а трошкови рада не представљају велики финансијски издатак.

У буџету Републике за 2011. године, као и за наредне године, на делу Министарства пољопривреде шумарства и водопривреде, издвојиће се средства за реализацију подстицајних мера из члана 4. овог закона.

Наиме, на основу буџета Републике Србије, доноси се годишњи програм расподеле и коришћења средстава субвенција у области пољопривреде, шумарства и водопривреде, у оквиру кога се предвиђа износ за сваку конкретну субвенцију, па и субвенције за развој органске производње.

Штедиш?
на тр...
М/Б...
финансир.

и кош
летова?